

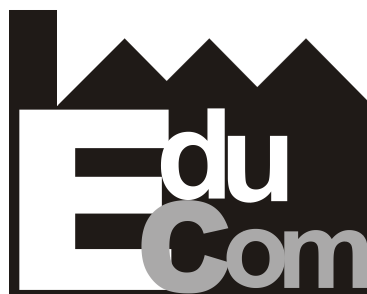

Tento materiál vznikl jako součást projektu EduCom, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Layout pracoviště a řízení *Rozvrhování pracovníků*

Jan Vavruška
Technická univerzita v Liberci

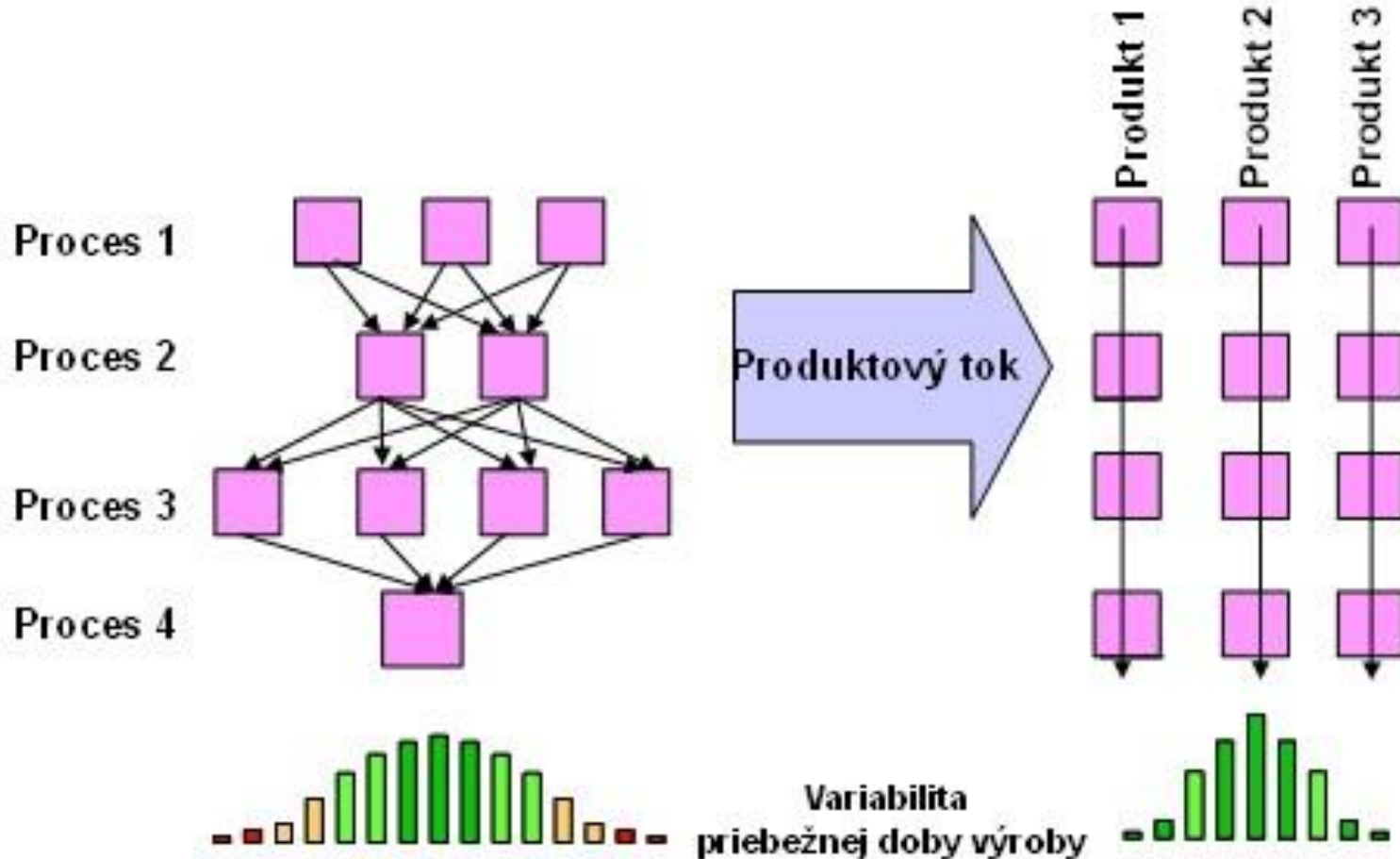
EDUCATION COMPANY

Průmyslové inženýrství

Technická univerzita v Liberci a partneři
Preciosa, a.s. a TOS Varnsdorf a.s.

Technologický X Produktový Layout

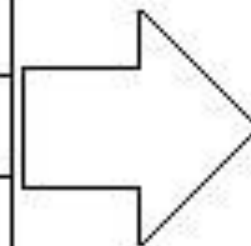

Porovnávací matice

Číslo sůčiasťky	Popis sůčiasťky	Stroj /zariadenie																					
		M1	M2	M3	M4	D1	D2	D3	D4	B1	B2	B3	B4	R1	R2	R3	R4	T1	T2	T3	T4	Iné	
6060					x	x						x				x							
6061		x							x				x	x				x					MC2
6065			x					x					x		x						x		
6066		x							x				x	x									L4
6068			x						x				x		x							x	
6069			x						x				x		x							x	
6070		x								x				x	x								L4
6071		x									x			x	x								L4
6072		x										x			x	x							L4
6077						x	x										x						
6078			x											x		x						x	
6079			x											x		x						x	
6081		x								x				x	x						x		MC2
6082		x									x				x	x						x	
6087		x									x				x	x							L4
6088						x	x															x	
6089						x	x															x	
6090						x	x															x	
6091		x									x				x	x						x	MC2

Alternativní technologie

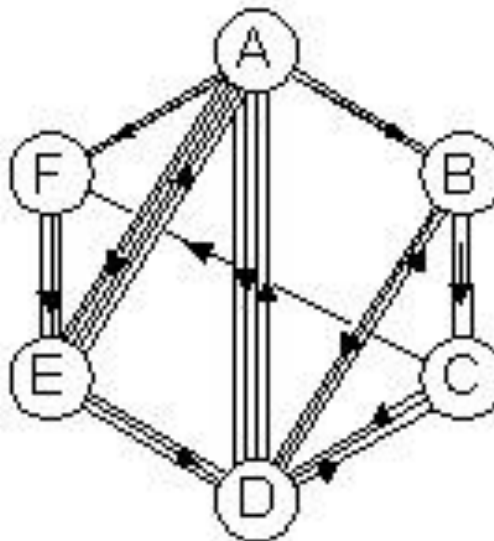
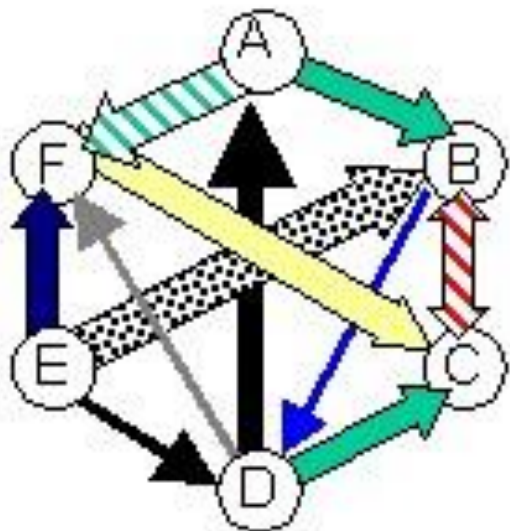
Čiastkový problém	Možnosti riešenia		
	1	2	3
A. opracovanie rotačného povrchu	konvenčný sústruh	NC sústruh	obrábacie centrum
B. opracovanie dier	vrtáčka	konvenčný sústruh	obrábacie centrum
C. operačná manipulácia	špeciálny robot	ručne	portálový robot
D. medzioperačné skladovanie	regál	valčeková trať	stohovanie
E. medzioperačná doprava	portálový robot	valčeková trať	indukčný vozík
F. zabezpečenie polohy súčiastky	systémová paleta	človek	robot s vizuálnym systémom

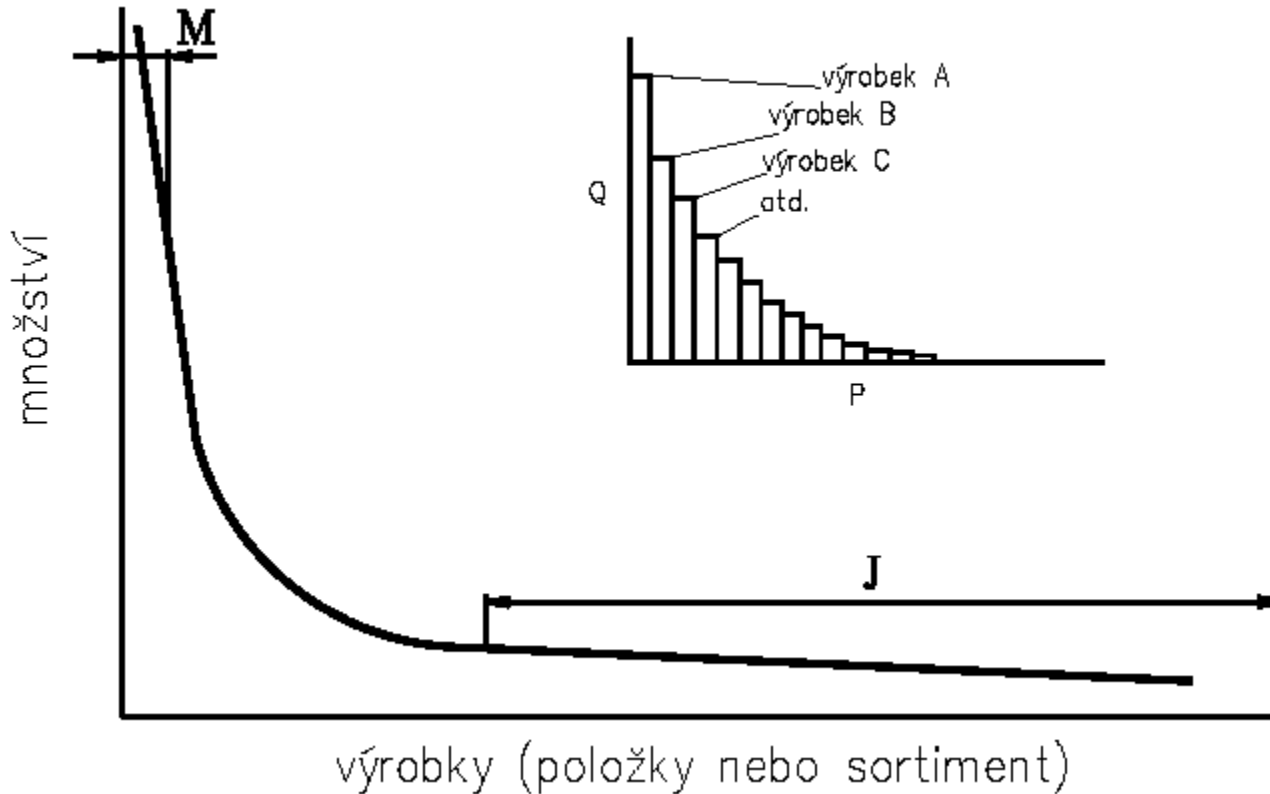
odvodené varianty projektu:

- A2-B3-C3-D3-E3-F1
- A3-B1-C2-D2-E2-F2
- A1-B1-C2-D3-E3-F2

Sankeyův diagram

PQ křivka – Parettova analýza

Rozmíst'ovací metody

- Při sestavování návrhů dispozičního řešení využíval technologický projektant dříve více citu a intuice. V pozdější době byl doporučován postup rozboru sestavených variant, tzn. že z řady možných řešení bylo vybráno nejvhodnější dle stanovených kritérií.
- Pro dnešní moderní projektování byla sestavena řada metod, které i méně zkušenému projektantovi pomohou sestavit optimální dispozici. Samozřejmě, že při sestavování návrhu projektant nevyužívá pouze jednu metodu, ale v průběhu projektování kombinuje řadu metod, technik, návodů a zvyklostí.

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Rozmíst'ovací metody

Metody řešení rozmístění objektů lze rozdělit na:

- **Metody matematického programování (Craft)**
- **Metody posloupnosti:** trojúhelníková, kruhová apod.
- **Stochastické metody** rozmíst'ování objektů-pravděpodobnostní, např. Monte Carlo),
- **Kombinované metody.**

CRAFT - (Computerized Relative Allocation of Facilities Technique)

- Cílem je nalezení minima kriteriální funkce problému manipulace

Problém optimalizace vzájemné polohy objektů:

- v_{ij} ... počet jednotek materiálu pohybujících se mezi objekty i a j
- u_{ij} ... náklady na pohyb jednotky na jednotku vzdálenosti mezi i a j
- l_{ij} ... vzdálenost mezi objekty i a j

- **Náklady na manipulaci celé produkce** mezi objekty i a j na jednotku vzdálenosti:

$$C_{ij} = u_{ij} v_{ij}$$

- **Náklady na manipulaci jednotky produkce** mezi objekty i a j na jejich vzdálenost:

$$d_{ij} = l_{ij} v_{ij}$$

Účelové funkce metody CRAFT

Náklady řešení rozmístění jednotlivých objektů:

$$z = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n u_{ij} v_{ij} l_{ij} \dots \min$$

1. Problém rozmístovací

– konečný diskrétní počet matic $\mathbf{L}$, „hledání té nejlepší“ za podmínky

$$u_{ij} \dots konst,$$

$$v_{ij} \dots konst$$

2. Problém velikosti toku

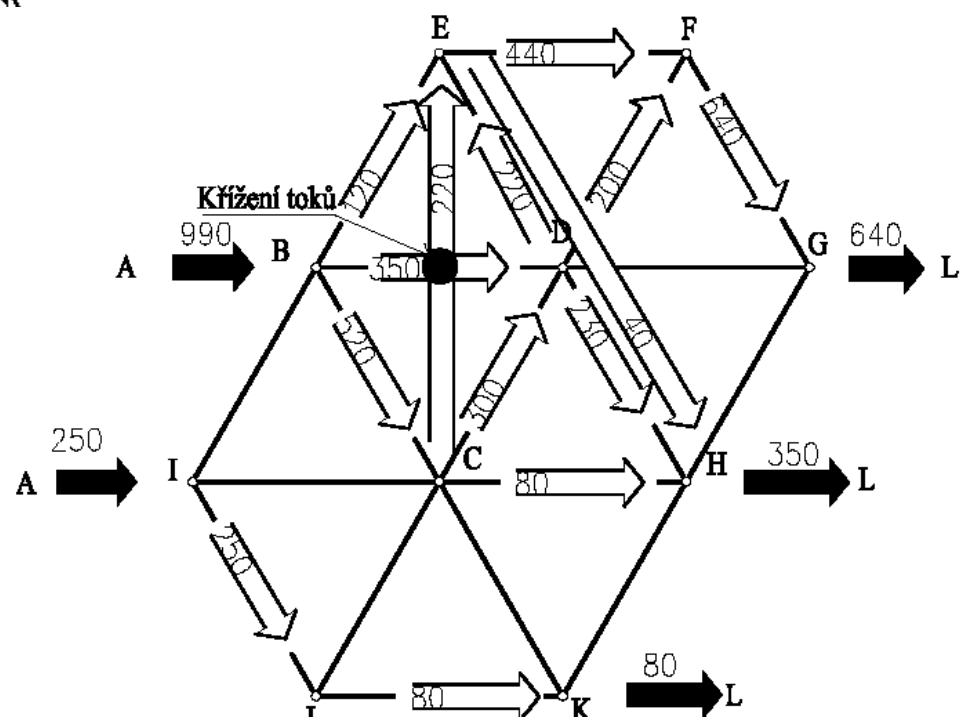
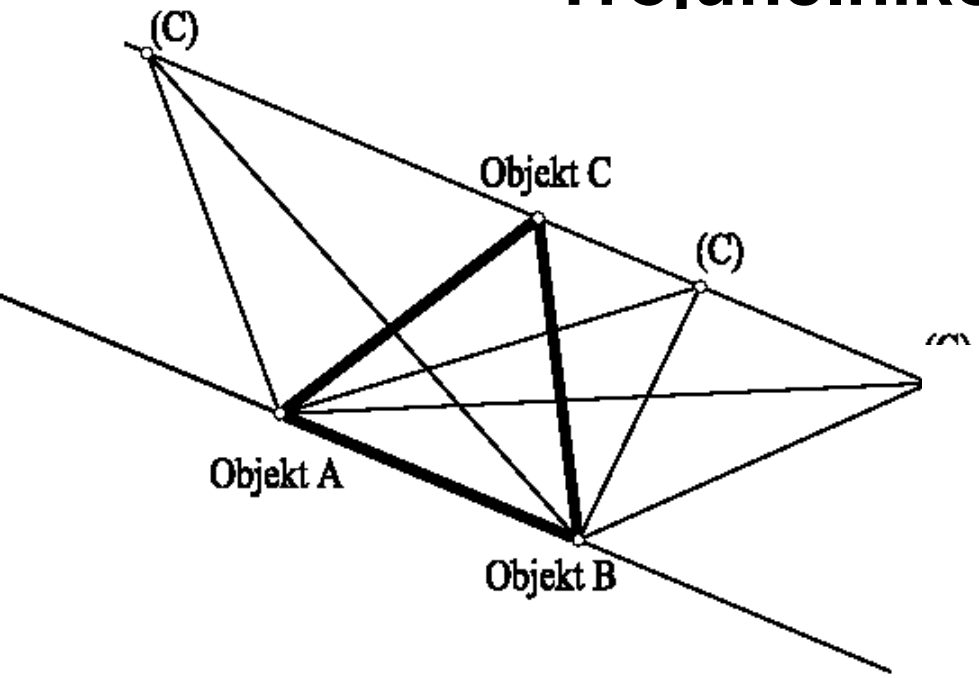
$$l_{ij} \dots konst,$$

$$v_{ij} \dots konst$$

$$\sum \sum u_{ij} = U$$

kde U je konst. množství materiálu určeného k přepravě

Trojúhelníková metoda

Trojúhelníková metoda

Tato metoda se používá ve dvou verzích :

- z paměti (bez výpočtu) - u jednoduchých případů s malým počtem prvků o výpočtem (exaktní)
- složitých systémů s větším počtem prvků

Tato metoda se používá tam, kde jeden vztah (např. množství přepravovaného materiálu mezi pracovišti) je výrazně rozhodující a ostatní vztahy jsou podřadné.

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Trojúhelníková metoda

Cíl: stroje s nejintenzivnějšími materiálovými toky mají být umístěny co nejbližší u sebe.

Metoda je založena na principu minimalizace vzdáleností mezi pracovišti s největším vztahem (materiálovým tokem), proto rozmístění „m“ výrobních prvků na „n“ disponibilních míst musí být provedeno tak, aby celkový přepravní výkon PVC v řešeném systému byl minimální

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Základní postup Trojúhelníková metoda

1. Označíme si všechny objekty, které budeme rozmísťovat, čísla nebo znaky (abychom v projektu a tabulkách nemuseli pracovat s dlouhými názvy).
2. Sestavíme si šachovnicovou tabulku základního vztahu (přepravovaného množství materiálu).

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Základní postup Trojúhelníková metoda

3. Z šachovnicové tabulky si sestavíme (sestupně) tabulku přepravovaného množství mezi dvojicemi pracovišť (od pracovišť s největším přepravovaným množstvím k nejnižším položkám). Poněvadž v této metodě nezáleží na tom, kolik materiálu putuje z pracoviště $A \rightarrow B$ a kolik zpět z $B \rightarrow A$, uvádíme v této pomocné tabulce celkový součet materiálové přepravy mezi pracovišti A a B.

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špinka.

Základní postup Trojúhelníková metoda

Očíslujeme-li si pracoviště čísla 1,2,3...n, bude tabulka vypadat takto:

Pořadí		1	2	3	4	5	6	7
Posuzované pracoviště	č.pracoviště	2	1	1	6	6	7	3
	č.pracoviště	6	6	2	7	3	5	5
Velikost vztahu (tun přepravovaného mat.)		8500	7000	6400	6200	5500	5000	4200

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Rozmístění do trojúhelníků

- a) Nejprve umístíme pracovníště s nejintenzivnější vazbou (největším vzájemným množstvím přepravovaného materiálu), zde tedy pracovníště 2 a 6 do dvou sousedících vrcholových bodů trojúhelníkové sítě.
- b) Pak hledáme mezi dalšími většími vztahy pracovníště, které má vztah s již umístěnými pracovníšti 2 a 6. Najdeme-li takové pracovníště, které má vztah s oběma již umístěnými pracovníšti, umístíme je v jednom z volných vrcholů trojúhelníků (2, 6, X1), (2, 6, X2) viz další snímek. Má-li toto pracovníště vztah jen k jednomu, již umístěnému pracovníšti, např. pracovníšti 6 umístíme jej ve vrcholech Y1, Y2, Y3.
- c) Rozvinutím této základní logické úvahy pak umístujeme další pracovníště ve správném vztahu k již umístěným.

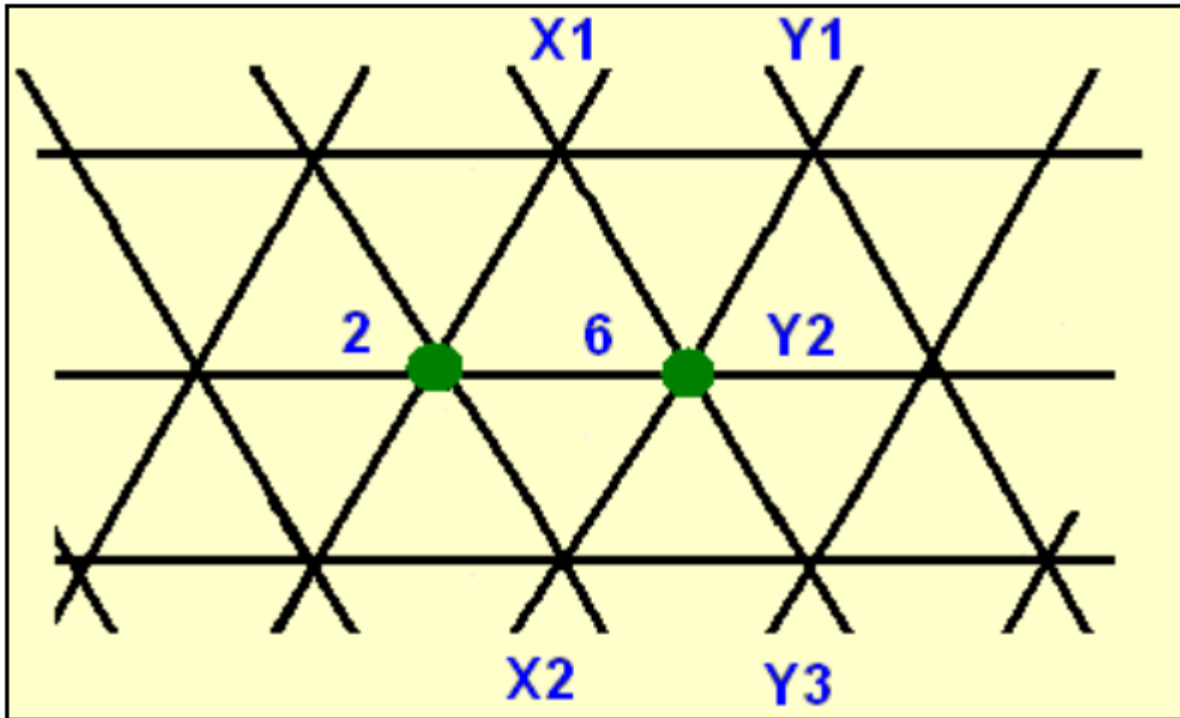
KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Rozmístění do trojúhelníků

- a) Nejprve umístíme a) pracoviště s nejintenzivnější vazbou (největším vzájemným množstvím přepravovaného materiálu), zde tedy pracoviště 2 a 6 do dvou sousedících vrcholových bodů trojúhelníkové sítě.
- b) Pak hledáme mezi dalšími většími vztahy pracoviště, které má vztah s již umístěnými pracovišti 2 a 6. Najdeme-li takové pracoviště, které má vztah s oběma již umístěnými pracovišti, umístíme je v jednom z volných vrcholů trojúhelníků (2, 6, X1), (2, 6, X2) viz další snímek. Má-li toto pracoviště vztah jen k jednomu, již umístěnému pracovišti, např. pracovišti 6 umístíme jej ve vrcholech Y1, Y2, Y3.
- c) Rozvinutím této základní logické úvahy pak umístujeme další pracoviště ve správném vztahu k již umístěným.

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

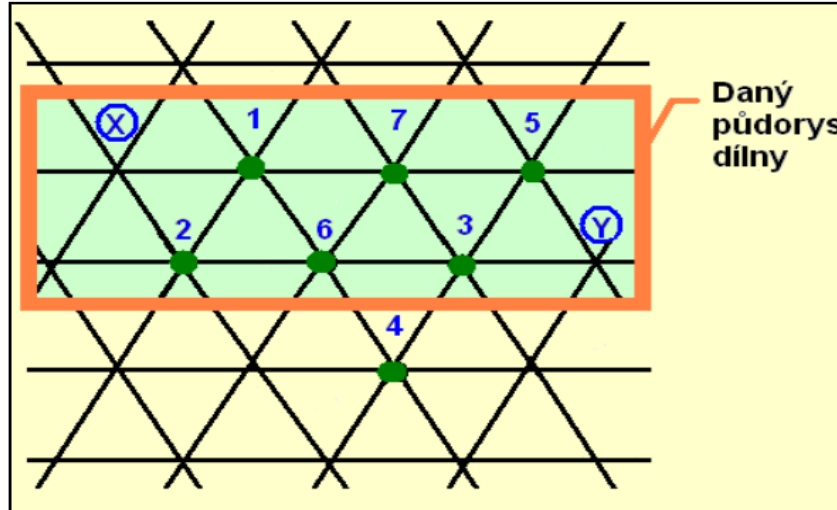
Trojúhelníková síť

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Rozmístění do trojúhelníků

- d) Nakonec musíme provést návrh rozmístění pracovišť na plochu. To vytvoříme úpravou tohoto teoretického řešení dle konkrétních podmínek a půdorysného prostoru, který máme k dispozici. Pro řešený případ si půdorys dílny položíme tak, aby co nejlépe vyhovoval teoretickému řešení s minimální nutnou úpravou. V našem případě by úprava spočívala v přeložení pracoviště 4 do polohy X nebo Y správném vztahu k již umístěným.

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špinka.

Složitější problém

Ve složitějších případech používáme jednoduchého výpočtu jak k vybrání pracoviště, které budeme umísťovat, tak pro stanovení polohy do níž se má umístit.

První dvě pracoviště s největším vztahem vybereme a umístíme stejně jako ve výše popisovaném postupu.

Dále pak využíváme výpočtový algoritmus sestávající ze dvou opakujících se výpočtů.

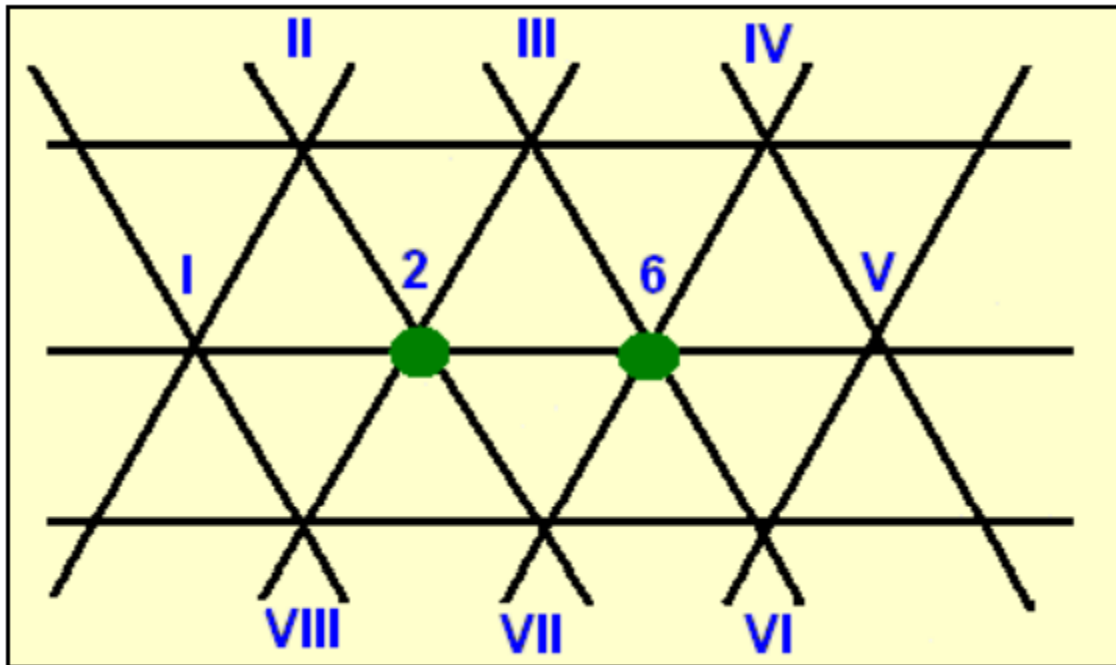
1) Výpočet dalšího pracoviště, které musíme umísťovat:

- u kterého pracoviště je součet (Z) minimální, to pracoviště budeme nyní umísťovat.

2) Výpočet místa situování tohoto pracoviště provedeme následovně:

Složitější problém

- Nejprve si určíme, ve kterých polohách může pracoviště I ležet

Teoreticky může ležet v osmi polohách

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Složitější problém

- Ve které poloze má ležet si vypočítáme v následující tabulce

	Polohy možného umístění							
Již umístěné pracoviště	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
2	Vztah již umístěných pracovišť k umísťovanému pracovišti 1, násobený počtem hran mezi již umístěným pracovištěm a uvažovanou polohou							
6								
I	min							

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Složitější problém

- Např. mezi pracovištěm 2 a pracovištěm 1 je vztah 6,400 t/rok (přepravovaného materiálu).
Do políček 2-I; 2-II; 2-III; 2-VII a 2-VIII napíšeme hodnotu 6.400x 1.
Do políček 2-IV; 2-V a 2-VI však zapíšeme 6.400x2, poněvadž musíme 6.400 t přepravovat přes dvě hrany.
- Potom vyhledáme, které poloze přísluší minimální součet (Σ) a v této poloze dané pracoviště umístíme (v našem případě III).
- Pak následuje opět výpočet dalšího pracoviště k umístění a výpočet místa jeho umístění. Pro možné umístění můžeme zhotovit nový náčrtek, neboť místo III je již obsazené z předchozího kroku.
- Tento algoritmus opakujeme až do umístění všech pracovišť. Výpočet se dá automatizovat.

KLIMEK, M. Multimediální výuka projektování výrob. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2008. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Špínka.

Projektování a předpisy

- <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/narizeni-vlady-c-101-2005-sb-o-podrobnejsich-pozadavcich-na-pracoviste-a-pracovni-prostredi>

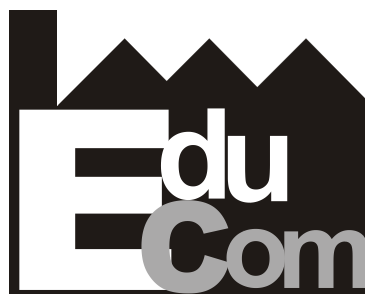
NAŘÍZENÍ VLÁDY 101/2005 Sb.

ze dne 26. ledna 2005

Podrobnější požadavky na pracoviště a pracovní prostředí

[Nařízení vlády 101-2005 o požadavcích na pracoviště a prostředí.pdf](#)

Děkuji za pozornost

EDUCATION COMPANY

Tato přednáška byla inovována v rámci projektu EduCom
CZ.1.07/2.2.00/15.0089

EduCom - Inovace studijních programů s ohledem na
požadavky a potřeby průmyslové praxe zavedením inovativního
vzdělávacího systému "Výukový podnik"